

SCIO

ZSV

**Březen
2026**

Počet účastníků: 2 623
Čistá úspěšnost: 45,8 %
Korig. úspěšnost: 46,4 %
Hrubá úspěšnost: 54,6 %
Průměrné skóre: 27,0
Medián skóre: 27,0

Počet úloh: 60
Max. možné skóre: 60,0
Max. dosažené skóre: 57,7
Min. možné skóre: -19,7
Min. dosažené skóre: -3,7
Směr. odchylka skóre: 10,7

1. Člověk a společnost

1.

Podle teorie humanistického psychologa a psychoterapeuta Carla Rogerse se naše sebepojetí formuje tím, že internalizujeme kritéria, podle kterých nás druzí lidé hodnotí a přijímají. K tomuto procesu zpravidla dochází ve vztazích s druhými lidmi. Rogers na základě toho ve své teorii uvádí, že lidé mají dvě základní potřeby: _____. Tyto dvě potřeby na sebe vzájemně působí.

Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo v uvedeném textu, aby byl věcně správný?

- (A) **potřeba přijetí a potřeba sebeaktualizace**
- (B) potřeba motivace a potřeba lásky
- (C) potřeba těžiště řízení (kontroly nad událostmi) a potřeba sebekontroly
- (D) potřeba přátel a potřeba společenské role

2.

Která z následujících možností nejpřesněji vyjadřuje hlavní předmět zájmu psychoanalýzy jakožto směru v psychologii?

- (A) zabývá se vznikem počitků v mozku
- (B) zabývá se souvislostmi zkušenosti celého lidstva a jednotlivých osob
- (C) **zabývá se vztahem mezi nevědomím a chováním**
- (D) zabývá se bezděčnými formami sociálního učení

3.

Jiřík sledoval své rodiče a všiml si, že k polévce používají vždy lžíci, zatímco k hlavnímu chodu užívají většinou vidličku a nůž. Po krátkém zamyšlení se rozhodl, že bude činit také tak. Která z následujících možností nejpřesněji vystihuje formu sociálního učení, jež byla v uvedeném případě využita?

- (A) **observační učení**
- (B) identifikace
- (C) habituace
- (D) podmiňování

4.

Egocentrické myšlení je v teorii kognitivního vývoje Jeana Piageta pojímáno jako proces, kdy jedinec není schopen vnímat situaci z perspektivy druhých a považuje svůj pohled za jediný možný. Která z následujících možností nejpřesněji odpovídá Piagetově pojetí egocentrického myšlení?

- (A) **Tříleté dítě, které si zakrývá oči a je přesvědčeno, že když ono nevidí ostatní, tak ani ostatní nemohou vidět jeho.**
- (B) Žák v mladším školním věku, který se snaží dosáhnout lepších výsledků než jeho spolužáci, protože chce být nejlepší ve třídě.
- (C) Adolescent, který se domnívá, že jeho problémy jsou zcela jedinečné, přestože si uvědomuje, že ostatní mají odlišný pohled na jeho situaci.
- (D) Dospělý, který trvá na svém názoru v diskusi, přestože uznává, že existují i jiné legitimní pohledy na danou problematiku.

5.

projev mechanismu	název mechanismu
1) Je dobře, že mi ten pohovor nevyšel, v té firmě by byl beztak jenom stres.	A) agrese
2) Za ten můj reparát může naše profesorka, nic nás nenaučila.	B) projekce
3) Sice mi moc nejde psaní dlouhých esejí, ale můžu zapracovat na svém slovním projevu a prezentaci.	C) racionalizace
4) Už toho mám dost, vypínám telefon a jedu na měsíc sama/sám na chatu.	D) kompenzace
5) Já bych ten dopis z úřadu nejradši na místě roztrhal.	E) únik

Která z následujících možností správně přiřazuje názvy ego-obranných mechanismů k tvrzením představujícím jejich charakteristický projev?

- (A) 1B, 2A, 3C, 4D, 5E
- (B) 1B, 2C, 3D, 4E, 5A
- (C) **1C, 2B, 3D, 4E, 5A**
- (D) 1E, 2C, 3A, 4B, 5D

6.

Paní Pořádková chodí všude pozdě a věcně nestíhá, protože stále přeskládává svou šatní skříň. Neustále kontroluje, zda jsou ramínka, na nichž visí šaty, v jedné rovině; dokonce přeskládává trička v komínku, když se jí zdá komínek trochu nakloněný. Psychiatr ji diagnostikoval obsedantně kompulzivní poruchu. Která z následujících možností správně popisuje, co v klinické psychologii označují pojmy *obsese* a *kompulze*?

- (A) obsese jsou nutkavá jednání a kompulze jsou vtíravé myšlenky
- (B) obsese jsou bludná přesvědčení a kompulze jsou nutkavá jednání
- (C) **obsese jsou vtíravé myšlenky a kompulze jsou nutkavá jednání**
- (D) obsese jsou nutkavá jednání a kompulze jsou vtíravé bludy

7.

Psycholog Philip Zimbardo se zabýval mimo jiné tím, jaký vliv má skupina na rozhodnutí jedince. Situaci, k níž může docházet zejména ve skupinách, kde se lidé navzájem neznají, nazval deindividuačí. Která z následujících možností nejpřesněji odpovídá psychologickému konceptu deindividuače?

- (A) Deindividuače znamená zmatení a ztrátu sebedůvěry v důsledku skupinového konfliktu.
- (B) Deindividuače znamená zvýšení skupinového tlaku na jednotlivce ve snaze prosazení sdílených norem.
- (C) Deindividuače znamená zvýšení sebevědomí jedince v důsledku skupinové koheze.
- (D) **Deindividuače znamená snížení nebo úplnou ztrátu sebevědomění a oslabení kontroly chování.**

1. Člověk a společnost

8.

- 1) Oskar nosí oblečení od určité značky jen proto, že je populární mezi jeho vrstevníky a kamarády, ačkoliv by si sám vybral něco jiného.
- 2) Pepa na rozdíl od svých spolužáků zůstává potichu uprostřed přednášky, jelikož to považuje za slušné.
- 3) Když většina diváků představení vstane a začne tleskat, i ti, kterým se představení nelíbilo, se k nim připojí.
- 4) Lucie vidí Míru, jak zívá, a její tělo automaticky reaguje stejným způsobem, aniž by o tom přemýšlela.

Konformita v sociologii představuje přizpůsobení se jedince normám, názorům či trendům aktuální okolní skupiny. Jedná se o formu podlehnutí bezprostřednímu sociálnímu tlaku. Které z uvedených výroků reprezentují princip konformity?

- (A) jen 1. a 3.
(B) jen 2. a 3.
(C) jen 1., 2. a 3.
(D) jen 1., 3. a 4.

9.

Pan Viktor, kterému je 64 let, pracuje již 15 let ve firmě Millennium. V posledních měsících několikrát žádal svého zaměstnavatele o povýšení. Tyto žádosti ale vždy jeho jediný nadřízený odmítl, byť má Viktor letité zkušenosti a odpovídající technickou kvalifikaci. Ostatní zaměstnanci jsou přesvědčeni, že jediným důvodem těchto odmítnutí je pokročilý věk Viktora.

Která z následujících možností nejlépe vystihuje diskriminační jednání, kterého se zaměstnavatel vůči panu Viktorovi podle ostatních zaměstnanců dopouští?

- (A) gerontokracie
(B) ageismus
(C) mobbing
(D) staffing

10.

Která z následujících možností **nepředstavuje** projev sociální deviace v současné české společnosti?

- (A) hlásání rasové segregace a nenávisti
(B) projevy antisemitismu na sociálních sítích
(C) účast na ohlášené protivládní demonstraci
(D) altruistická sebevražda

11.

Ve svém románu *Žert* popisuje Milan Kundera situaci mladého komunisty a vysokoškoláka Ludvíka, který ze žárlivosti a v neuváženosti napsal ironický dopis kritizující režim, jenž zakončil slovy: *Zdravý duch páchne blbostí! Ať žije Trockij!* Po návratu do školy zjistil, že jeho spolužačka Markéta dopis nepochopila jako ironii a předala ho školským a stranickým funkcionářům. Jeho dosavadní známí a spolužáci s ním zahájili potupné veřejné projednávání, během něhož se od něj postupně distancovali. V tomto procesu hrála důležitou roli nejen Markéta, ale hlavně Ludvíkův blízký přítel Pavel, o němž byl přesvědčen, že celou situaci dokáže pochopit. Výsledkem bylo vyloučení ze studia, Ludvík skončil ve vojenském vězení a na tři roky v dolech.

Román Milana Kundery popisuje jeden ze sociálních mechanismů. Která z následujících možností je sociologicky nejpřesnějším popisem zkušenosti hrdiny Kunderova románu dle uvedeného textu?

- (A) Ludvík zažil skandalizaci, což je v textu vyjádřeno záměrným uváděním určitých jednotlivců do situací, které mají snížit jejich prestiž.
(B) Ludvík zažil ostrakismus, což je v textu vyjádřeno vypovězením a vyloučením jednotlivce z určité sociální skupiny.
(C) Ludvík zažil atribuci, což je v textu vyjádřeno apriorním negativním hodnocením s cílem připsat jednotlivci nějakou vlastnost.
(D) Ludvík zažil rebelii, což je v textu vyjádřeno vzpourou spočívající v odmítnutí společenských cílů i prostředků k jejich dosažení.

1. Člověk a společnost

TEXT K ÚLOHÁM 12 AŽ 13

Křesťanství koncipovalo manželství jako instituci, která je těmi, kdož byli jednou sezdáni, nezrušitelná. Rodinu jednou založenou považovalo za doživotní. Trvalost rodiny byla garantována transcendentním imperativem: Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj. Toto pojetí však bylo úspěšně atakováno pojetím manželství jako občanské smlouvy, tj. právního konstruktů, jenž patří k těm, které jsou vypověditelné kteroukoli ze stran. Transcendentní garance svazku slábne a mizí. Na její místo nastoupil prvek tak efemérní, jako je láska založená na sexuální přitažlivosti. Začal růst počet rozvodů a opakovaných manželství.

12.

Která z následujících možností nejpřesněji vystihuje změnu v chápání rodiny dle uvedeného textu?

- (A) Manželství se změnilo ze svazku založeného na lásce v instituci postavenou na občanské smlouvě.
- (B) Manželství se zcela zbavilo náboženského rámce a nyní je chápáno jako nepotřebná instituce.
- (C) **Manželství bylo původně považováno za neodvolatelné, ale postupně začalo být chápáno jako právní kontrakt, který je vypověditelný.**
- (D) Efemérní charakter manželství je v současné době právně garantován souhlasem muže a ženy.

13.

Která z následujících možností nejpřesněji odpovídá významu pojmu *transcendentní* garance dle uvedené ukázky?

- (A) časově cyklická
- (B) **člověka přesahující**
- (C) časově nestálá
- (D) magická

14.

S nástupem modernity nabývá reflexivita odlišné podoby. Je uvedena do samotné základny systémové reprodukce, a to tak, že myšlení a jednání se neustále vzájemně narušují a ovlivňují. Rutinizovaný každodenní život nemá s minulostí vůbec žádné vnitřní spojení s výjimkou toho, že co „bylo uděláno dříve“, se náhodou shoduje s tím, co lze principiálně obhájit ve světle nového vědění. Schvalovat určitou praxi proto, že je tradiční, již nestačí; tradice může být ospravedlněna, ale jen ve světle vědění, které samo není tradicí hodnověrně prokázáno.

Které z následujících tvrzení lze vyvodit z uvedeného popisu reflexivity Anthonyho Giddense?

- (A) Tradice má v moderní společnosti větší význam než nové vědecké poznatky.
- (B) Moderní společnost zcela odmítá jakékoli odkazy na minulé praktiky.
- (C) Lidské myšlení a jednání přestávají vlivem reflexivity interagovat a stávají se principiálně neobhájitelnými.
- (D) **Sociální praktiky jsou neustále ověřovány a přetvářeny ve světle nových informací.**

TEXT K ÚLOHÁM 15 AŽ 17

Věci kolem tebe, které tě znepokojují tím způsobem, že po nich bažíš nebo se jich bojíš, se nepřibližují k tobě, nýbrž ty sám se jaksí blížíš k nim. Vystříhej se svého soudu o nich, a pak také ony setrvají v nehybném klidu; a už tě nikdo neuvidí, že po nich bažíš nebo se jich bojíš.

15.

Která z následujících možností představuje etickou teorii, již uvedená ukázka obsahově nejpřesněji odpovídá?

- (A) hédonismus
- (B) **stoicismus**
- (C) utilitarismus
- (D) etika ctností

16.

Který z následujících apelů nejpřesněji vystihuje hlavní myšlenku uvedeného textu?

- (A) **dosáhní úplné nezávislosti na vnějších věcech**
- (B) plň morální povinnosti vůči celku
- (C) soustřed' se na to, po čem bažíš a co ti přináší libost
- (D) nevynešej urychlené soudy

17.

Na kterém z následujících předpokladů se zakládá rada, již uvedený text čtenáři poskytuje?

- (A) Zdrojem našeho znepokojení jsou pouze věci, které v nás vyvolávají strach.
- (B) Věci v nás samy o sobě vyvolávají pocity, které nemůžeme svou vůlí ovládnout.
- (C) **Příčinou našeho znepokojení nejsou věci samotné, nýbrž naše soudy o nich.**
- (D) Naše touha se může vztahovat i na věci, kterých se zároveň obáváme.

1. Člověk a společnost

18.

Jedním z ústředních témat středověké scholastiky byl tzv. spor o univerzálie (obecniny). Filozofové se přeli o to, zda obecné pojmy jako např. *člověk* či *pes* jsou skutečnými jsovcny, nebo zda existují pouze v našem jazyce. Realisté tvrdili, že obecniny jsou něčím skutečným, co existuje objektivně, nezávisle na lidském myšlení. Oproti tomu nominalisté zastávali názor, že reálně existují pouze konkrétní jednotliviny a obecné pojmy jsou jen naší myslí vytvořená slova (jména) pro jejich označení.

Která z následujících charakteristik nejpřesněji reprezentuje pojem *pes* z nominalistické pozice?

- (A) Obecný pojem *pes* je vrozenou kategorií lidského rozumu, která předchází veškeré zkušenosti s objektivně existujícími psy.
- (B) Obecný pojem *pes* existuje jako idea v Boží myslí a jednotliví psi jsou jejím nedokonalým odrazem.
- (C) Obecný pojem *pes* vyjadřuje reálnou podstatu (esenci) psovitosti, která je přítomna v každém psu.
- (D) **Obecný pojem *pes* je pouze jméno (nomen), kterým označujeme skupinu podobných jednotlivin, ale neodpovídá mu žádné reálně existující obecné jsovcno.**

TEXT K ÚLOHÁM 19 AŽ 20

Vůle je způsob kauzality živých bytostí, které jsou rozumné, a svoboda by pak byla taková vlastnost této kauzality, že může působit nezávisle na cizích příčinách, jež by ji určovaly, tak jako je přírodní nutnost vlastnost kauzality všech nerozumných bytostí být určován k činnosti působením cizích příčin. (...) Protože pojem kauzality se pojí s pojmem zákonů, podle nichž je-li dáno něco, co nazýváme příčinou, je tím nutně kladeno i něco jiného, totiž následek: pak svoboda, i když není vlastností vůle podle přírodních zákonů, není proto ještě zcela bez zákona, nýbrž musí být naopak kauzalitou podle neměnných zákonů, ovšem kauzalitou zvláštního druhu; neboť jinak by svobodná vůle byla nesmysl. Přírodní nutnost je heteronomie působících příčin: každý účinek je totiž možný jen podle zákona, že něco jiného určilo působící příčinu ke kauzalitě. Co tedy může být svoboda vůle jiného než autonomie, tj. vlastnost vůle být sama sobě zákonem?

19.

Která z následujících možností je v rozporu s tím, co se v ukázce tvrdí o svobodné vůli?

- (A) **Svoboda vůle není ničím omezená.**
- (B) Svobodná vůle spočívá ve schopnosti působit nezávisle na cizích příčinách.
- (C) Svoboda vůle spočívá v autonomii.
- (D) Svobodná vůle podléhá určitým zákonům.

20.

Která z následujících možností nejpřesněji vystihuje hlavní sdělení první věty uvedené ukázky?

- (A) **Nerozumné bytosti podléhají přírodní nutnosti – jejich činnost způsobují cizí příčiny. Rozumné bytosti jsou samy příčinou svého jednání prostřednictvím vůle. Svobodná vůle jedná bez cizích příčin.**
- (B) Pouze zvířata podléhají přírodní nutnosti, zatímco všichni lidé jednají svobodně prostřednictvím vůle bez cizích příčin. Rozumné bytosti se tak od zvířat liší tím, že jejich jednání není determinováno vnějšími faktory.
- (C) Zvířata podléhají přírodní nutnosti způsobené cizími důsledky. Jakékoli rozhodnutí rozumné bytosti je svobodné, protože je ovlivněno rozumem. Svoboda vůle tak spočívá v tom, že rozumná bytost může racionálně zvažovat své činy.
- (D) Nerozumné bytosti někdy podléhají přírodní nutnosti. Rozumné bytosti vždy jednají svobodně, protože nejsou ovlivněny pudy. Svobodná vůle znamená, že rozumná bytost dokáže překonat své přirozené sklony a jednat nezávisle.

2. Stát a právo

21.

- 1) feudální společnost
- 2) prvobytně pospolná společnost
- 3) komunistická společnost
- 4) kapitalistická společnost
- 5) otrokářská společnost

Karl Marx rozděluje vývoj společnosti na základě historického materialismu, který vychází z teze, že vývoj lidské společnosti je určen především materiálními podmínkami, zejména způsobem výroby a vztahy mezi lidmi, které vznikají při výrobě zboží. Marx tuto evoluci rozdělil do několika hlavních historických etap. Která z následujících možností správně řadí uvedené etapy vývoje společnosti chronologicky od nejstarší po nejnovější?

- (A) 1 – 2 – 5 – 3 – 4
(B) 5 – 2 – 1 – 4 – 3
(C) 2 – 5 – 1 – 3 – 4
(D) 2 – 5 – 1 – 4 – 3

22.

název	definice
1) pluralismus	A) Moc vychází z dohody mezi občany a vládou, kde se vytváří legitimní politický řád.
2) elitismus	B) Moc je sdílena mezi státem a organizovanými skupinami, které se podílejí na rozhodování.
3) participativní demokracie	C) Moc je rozdělena mezi různé zájmové skupiny, přičemž každá skupina ovlivňuje rozhodování.
4) teorie společenské smlouvy	D) Rozhodování se účastní co nejvíce občanů, kteří se podílejí na politickém procesu.
5) korporativismus	E) Vždy vládne úzká skupina lidí, která drží moc i v demokratických systémech.

Která z následujících možností správně přiřazuje uvedené definice týkající se původu a distribuce politické moci k jejich příslušným názvům?

- (A) 1B, 2E, 3D, 4C, 5A
(B) 1C, 2B, 3E, 4A, 5D
(C) 1C, 2E, 3D, 4A, 5B
(D) 1D, 2E, 3C, 4A, 5B

23.

Pan Horák kritizuje fungování Evropské unie jako centralizovaného a byrokratického projektu, který omezuje národní suverenitu členských států. Evropská unie dle něj prosazuje jednotné regulace a normy, které ignorují specifické potřeby jednotlivých zemí, a tím ohrožuje jejich svobodné národní rozhodování. Dále varuje před přebujelým vlivem Evropské komise a Evropského parlamentu, jež podle něj omezují kompetence jednotlivých vlád. Celkově považuje Evropskou unii za projekt, který nepatřičně oslabuje národní identity a demokratické procesy ve prospěch centralizované moci.

Která z následujících ideologií je v uvedeném postoji pana Horáka vůči fungování Evropské unie nejvýrazněji zastoupena?

- (A) socialismus
(B) konzervativní nacionalismus
(C) neokonzervatismus
(D) neoliberalismus

24.

Podle mnohých sehrál klíčovou roli při rozbití federace, svými autoritářskými sklony v premiéřské funkci navíc ohrozil vstup Slovenska do euroatlantických struktur a uvrhl zemi do mezinárodní izolace. Za své vlády opakovaně sáhl i ke krokům, které se pohybovaly na hranici demokratické zákonnosti. Oponenti mu vytýkali, že neváhal použít nestandardní postupy v parlamentu při soupeření s někdejší prezidentem Michalem Kováčem či zapojit do politického boje tajnou službu. Kritici však nezapomínají zmínit, že se ve své politické minulosti mnohdy uchýlil i k méně čistým praktikám – k manipulacím, populismu, nedůstojným výrokům, a v některých případech dokonce k fyzickému násilí vůči novinářům.

Která z následujících možností správně označuje slovenského politika spolu s politologickým modelem režimu, jenž přináší k uvedenému popisu situace na Slovensku v 90. letech 20. století?

- (A) Jozef Tiso – klerofašistický režim
(B) Gustáv Husák – hybridní posttotalitarismus
(C) Vladimír Mečiar – hybridní režim
(D) Robert Fico – neliberální demokracie

2. Stát a právo

25.

Jedna ze známých kritických glos Winstona Churchilla zní: *Nejlepším argumentem proti demokracii je pětiminutový rozhovor s průměrným voličem.* Tomu odpovídají jeho jiná, často citovaná slova o tom, že demokracie je ze všech špatných způsobů vlády ta nejlepší.

Která z následujících možností nejpřesněji popisuje skutečnost, na niž Winston Churchill poukazoval uvedenou kritickou glosou?

- (A) **neschopnost průměrných voličů učinit informované rozhodnutí**
- (B) odpor průměrných voličů poskytovat rozhovory na politická témata
- (C) všeobecně nízká popularita demokracie mezi průměrnými voliči
- (D) nezájem průměrných voličů o politickou participaci a účast ve volbách

26.

Komparativní politologie zkoumá politické systémy, instituce a procesy. Hledá vzorce, podobnosti i rozdíly, které by pomohly vysvětlit jejich fungování. Může srovnávat jak mezi různými státy a regiony, tak i v rámci jednoho politického systému v různých časových obdobích. V rámci této disciplíny jsou často srovnávány odlišné modely vládnutí, jako parlamentní a prezidentské systémy, či vliv kulturních a ekonomických faktorů na politickou stabilitu režimu. Komparativní politologové se zaměřují také na přechody k demokracii, analýzu autoritářských režimů či vliv volebních systémů na politickou reprezentaci.

Která z následujících možností nejpřesněji vystihuje relevantní oblast výzkumu pro komparativní politologii dle uvedeného textu?

- (A) **zkoumání vlivu jednotlivých volebních systémů na výsledky voleb v různých zemích**
- (B) zkoumání vlivu předvolební kampaně na volební účast různých skupin obyvatel během parlamentních voleb
- (C) zkoumání diplomatických protokolů při mezinárodních jednáních
- (D) zkoumání efektivity prezidentského systému při řešení aktuální humanitární krize

27.

- 1) Většinovým volebním systémem volíme do horní komory parlamentu.
- 2) Většinový volební systém je vždy dvoukolový, neumožňuje zvolení již v prvním kole.
- 3) Většinová volba není personalizovaná, jde čistě o volbu politické strany.
- 4) Většinovým volebním systémem je volen prezident.
- 5) Většinový volební systém se používá jen k volbám na komunální úrovni.

Které z uvedených výroků jsou platné pro většinový volební systém v České republice?

- (A) jen 1. a 5.
- (B) **jen 1. a 4.**
- (C) jen 2., 3. a 5.
- (D) jen 1., 2., 3. a 4.

28.

- 1) podpis prezidenta republiky
- 2) schválení v Poslanecké sněmovně
- 3) schválení v Senátu
- 4) publikace ve Sbírce zákonů
- 5) předložení návrhu zákona

Která z následujících možností představuje správné pořadí uvedených kroků legislativního procesu při přijímání ústavního zákona v České republice?

- (A) 3 – 2 – 5 – 1 – 4
- (B) **5 – 2 – 3 – 1 – 4**
- (C) 5 – 2 – 3 – 4 – 1
- (D) 5 – 3 – 2 – 1 – 4

29.

Které z následujících tvrzení o amerických prezidentských volbách je věcně správné?

- (A) **Prezidentem se může stát i ten, kdo nezíská většinu hlasů voličů.**
- (B) Kandidátem se může stát pouze zástupce demokratů nebo republikánů.
- (C) Prezidentské volby v USA jsou přímé.
- (D) Pokud ve Sboru volitelů nedosáhne nikdo na většinu, konají se nové volby.

30.

Modré přílby je obecně známé označení ozbrojených složek, které usilují o dodržování míru v regionech, kde hrozí propuknutí ozbrojeného konfliktu. Která z následujících možností představuje název mezinárodní organizace, jež činnost *modrých příleb* oficiálně zastřešuje?

- (A) Severoatlantická aliance (NATO)
- (B) **Organizace spojených národů (OSN)**
- (C) Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex)
- (D) Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE)

2. Stát a právo

31.

Legislativním procesem se rozumí Ústavou a zákony stanovený postup tvorby zákonů. Šířeji jím označujeme proces tvorby práva obecně, který zahrnuje i další právní předpisy. V České republice přísluší přijímání zákonů v rámci běžného legislativního procesu oběma komorám Parlamentu České republiky. V některých případech však legislativní proces probíhá jen v jedné z nich.

Která z následujících možností obsahuje výhradně pravdivé informace týkající se legislativního procesu, jenž probíhá pouze v jedné z komor?

- (A) Pro případ, že nemůže zasedat Poslanecká sněmovna, je Senát oprávněn v neodkladných záležitostech přijímat opatření se silou podzákoných předpisů.
- (B) Pro případ, že nemůže zasedat Poslanecká sněmovna, je Senát oprávněn přijímat v neodkladných záležitostech na návrh vlády zákony.
- (C) Návrh státního závěrečného účtu je projednáván výlučně Senátem, který tak vůči Poslanecké sněmovně vykonává ústavní pravomoc.
- (D) **Příkladem legislativního procesu, který probíhá výlučně v Poslanecké sněmovně, je projednávání a schvalování návrhu zákona o státním rozpočtu.**

32.

Právo můžeme považovat za souhrn obecně závazných pravidel chování stanovených či uznaných státem. Morálka (mravy) znamená souhrn všeobecně přijímaných zásad přijatelného chování.

- 1) Právo zasahuje do všech oblastí lidského života.
- 2) Právo můžeme považovat za minimum morálky.
- 3) Právo je na rozdíl od morálky vynutitelné.
- 4) Právo je historicky starší koncept regulace společenských vztahů, morálka z něj vychází.
- 5) Právo může stanovit neplatnost právního jednání, které je v rozporu s dobrými mravy.

Uvedené výroky pojednávají o vztahu práva a morálky. Která z následujících možností správně uvádí všechny body, jež jsou pro vztah práva a morálky charakteristické?

- (A) jen 1. a 3.
- (B) jen 3. a 4.
- (C) **jen 2., 3. a 5.**
- (D) jen 3., 4. a 5.

33.

Která z následujících možností představuje hlavní charakteristiky anglosaského právního systému?

- (A) psané zákony, soudce právo nalézá, dualismus veřejného a soukromého práva
- (B) nepsaná ústava, obyčejové právo, občanský zákoník
- (C) římské právo, normativní právní akt, kumulace trestů
- (D) **precedent, soudce právo tvoří, common law**

34.

- 1) Zástavou může být každá věc, s níž lze obchodovat.
- 2) Zástavním právem lze zajistit jen nepeněžitý dluh.
- 3) Zástavní právo se zřizuje pořízením pro případ smrti, odkazem nebo vydržením.
- 4) Zástavní právo k věci zapsané ve veřejném seznamu vzniká zápisem v tomto seznamu.

Které z uvedených výroků o zástavním právu jsou pravdivé?

- (A) jen 1. a 2.
- (B) jen 3. a 4.
- (C) jen 2., 3. a 4.
- (D) **jen 1. a 4.**

35. Na základě rozhodnutí NOK uznány dvě správné odpovědi.

Pan Rudolf si koupil starožitné hodiny na burze od prodejce, jehož tam nikdy předtím nepotkal, ale který na něj působil důvěryhodně. S nákupem se pochlubil na sociálních sítích, díky čemuž se následně ukázalo, že jsou hodiny kradené. Z perspektivy občanského zákoníku je pan Rudolf _____.

Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo v uvedeném textu, aby byl věcně správný?

- (A) **vlastník**
- (B) nepoctivý držitel
- (C) **neoprávněný držitel**
- (D) překupník

36.

Petr byl přijat na svoji vysněnou pracovní pozici v bezpečnostních sborech České republiky. Jako předpoklad k výkonu takové práce však zákon vyžaduje doložit bezúhonnost. Petr tedy musí doložit výpis z Rejstříku trestů. Před takovýmto úkolem nikdy nestál, ale záhy zjistil, že existují možnosti, jak se dostat ke svému výpisu z trestního rejstříku, je několik.

Která z následujících možností **neobsahuje** způsob, jakým se podává žádost o výpis z rejstříku trestů?

- (A) **osobním podáním na Vězeňskou službu ČR**
- (B) osobním podáním na obecním úřadě
- (C) osobním podáním na kontaktním místě Czech POINT
- (D) elektronickým podáním na Portálu občana

2. Stát a právo

37.

Růžena se probudila uprostřed noci se svíravým pocitem úzkosti. Zaslechla podivný šramot z chodby. Tiše vstala, v kuchyni vzala masivní litinovou pánev a po špičkách se vplížila do chodby. Zde v paprsku měsíčního světla dopadajícího oknem spatřila postavu s tváří upíra. V silném rozrušení se Růžena rozmáchla a udeřila postavu vší silou těžkou pánví do hlavy. Když rozsvítila, zjistila, že se jedná o jejího přítele Dušana, který se vracel z hospody, nasadil si masku a chtěl ji nejspíše vystrašit. Dušan byl na místě mrtev.

Která z následujících možností obsahuje trestný čin, za nějž by dle uvedených okolností a platného trestního zákoníku byla Růžena souzena?

- (A) zabití
- (B) vražda
- (C) usmrcení z nedbalosti
- (D) nutná obrana – okolnost vylučující protiprávnost

38.

Které z následujících tvrzení nejpřesněji popisuje princip retroaktivity v právu?

- (A) **Zákon se může vztahovat na skutky spáchané před jeho přijetím, pokud je to výhodné pro obviněného.**
- (B) Nové zákony se nikdy nevztahují na činy spáchané v minulosti.
- (C) Retroaktivita se týká pouze občanského práva, zejména práv věcných.
- (D) V případě mimořádného stavu jsou právní normy účinné již od okamžiku jejich vyhlášení.

39. Na základě rozhodnutí NOK byla úloha vyřazena.

Paní Květa se rozhodla sepsat závěť, ve které odkazuje celý svůj majetek, tedy byt, chatu, auto, šperky a sloupek na škrábání drápků v celkové hodnotě 12 miliónů Kč kočičímu útulku Něžná pacička. Paní Květa je třikrát rozvedená a je matkou tří zletilých dětí. K vydědění nedošlo. Která z následujících možností uvádí způsob, podle něhož má dědické řízení paní Květy v souladu s platným právem probíhat?

- (A) Dědictví bude probíhat podle znění závěti.
- (B) Bývalí manželé paní Květy a její tři děti si rozdělí polovinu pozůstalosti rovným dílem.
- (C) Polovinu pozůstalosti si rozdělí tři děti paní Květy rovným dílem, polovina připadne útulku.
- (D) **Každé zletilé dítě má právo na minimálně 1/4 svého zákonného podílu, tj. každému připadne 1/12 celé pozůstalosti.**

40.

Převod vlastnického práva k nemovitosti je naprosto zásadním krokem v procesu koupě nebo prodeje nemovitosti. V tomto kroku dochází k přenesení vlastnických práv z prodávajícího na kupujícího.

Která z následujících možností nejpřesněji vyjadřuje, kdy se podle českého práva stává kupující vlastníkem nemovitosti, jedná-li se např. o polnost o rozloze 12 ha?

- (A) podepsáním kupní smlouvy oběma stranami
- (B) **zápisem vlastnického práva do katastru nemovitostí**
- (C) symbolickým aktem předání, například předáním klíčů nebo slavnostním uvedením do užívání
- (D) uhrazením poplatků spojených se zápisem do katastru nemovitostí

3. Hospodářství a svět

41.

_____ je sice součástí Evropské unie, ale není v současnosti plnohodnotným členem schengenského prostoru.

Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo v uvedeném textu, aby byl věcně správný?

- (A) Finsko
- (B) **Irsko**
- (C) Portugalsko
- (D) Velká Británie

42.

Podmínkou přijetí do eurozóny jsou tzv. konvergenční kritéria. Která z následujících podmínek musí být splněna pro přijetí do eurozóny?

- (A) Země musí vykazovat dlouhodobě stabilní měnovou politiku bez výrazných výkyvů a zároveň být plnohodnotnou součástí schengenského prostoru bez vnitřních hraničních kontrol.
- (B) **Země musí mít veřejný dluh nižší než 60 % HDP, inflaci maximálně o 1,5 procentního bodu vyšší než je průměr tří nejlepších států EU a stabilní měnu po dobu dvou let.**
- (C) Země musí vykazovat stabilní hospodářský růst s meziročním přírůstkem hrubého domácího produktu (HDP) ve výši minimálně 0,1 % po dobu alespoň tří po sobě jdoucích let.
- (D) Země musí implementovat podmínky Evropského hospodářského prostoru, zajistit volný pohyb pracovních sil a prokázat strategický přechod na udržitelnou průmyslovou výrobu.

43.

Evropská unie vydává několik druhů sekundárních právních předpisů. Který z následujících druhů předpisů stanovuje cíl, jehož musejí členské státy do určitého data dosáhnout, ale způsob jeho dosažení nechává EU na jednotlivých členských státech?

- (A) nařízení
- (B) **směrnice**
- (C) doporučení
- (D) stanovisko

44.

V roce 2020 se Evropská unie rozhodla vytvořit rozsáhlý finanční balíček na podporu ekonomik postižených pandemií COVID-19. Která z následujících možností označuje zásadní změnu, jež byla skrze uvedený balíček ve fiskální politice EU poprvé aplikována?

- (A) **Evropská komise získala pravomoc vydávat společné dluhopisy jménem EU.**
- (B) Evropská centrální banka mohla poprvé přímo financovat rozpočty členských států.
- (C) Byl zaveden nový jednotný daňový systém pro financování společného rozpočtu EU.
- (D) EU získala možnost vetovat národní rozpočty členských států, pokud nesplňovaly podmínky Paktu stability a růstu.

45.

V této instituci Evropské unie zasedají ministři vlád členských států a jejich prací je koordinovat politiku jednotlivých států. Střídají se zde ministři z různých resortů podle nastolené agendy. Tato instituce také spolu s Evropským parlamentem přijímá unijní právní předpisy a členské země se po šesti měsících střídají v jejím předsednictví.

Která z následujících možností představuje instituci Evropské unie, o níž uvedený text pojednává?

- (A) Evropská rada
- (B) **Rada Evropské unie**
- (C) Rada Evropy
- (D) Evropská komise

46.

Své druhé funkční období americký prezident Donald Trump zahájil mj. hrozbami uvalení vysokých cel na dovoz evropského zboží do USA. Která instituce Evropské unie je odpovědná za jednání s administrativou prezidenta USA o clech?

- (A) **Evropská komise, mezi jejíž kompetence spadá zodpovědnost za obchodní politiku EU a vyjednávání mezinárodních obchodních dohod.**
- (B) Evropský parlament jako instituce zastupující občany EU a jejich zájmy včetně zájmů ekonomických.
- (C) Evropská rada jako hlavní zástupce členských států, protože obchodní politika je ve výlučné kompetenci národních vlád.
- (D) Vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku (tzv. ministr zahraničí EU), protože vyjednávání o clech je součástí zahraniční politiky.

3. Hospodářství a svět

47.

Snaha rakousko-uherské vlády potlačit také revoluci v Uhrách vyvolala v říjnu 1848 třetí vídeňskou revoluci, tu však tentokrát porazilo vojsko generála Windischgrätze. Nový císař František Josef I. s pomocí vojska v březnu 1849 rozpustil říšský sněm v Kroměříži a vyhlásil oktrojovanou březnovou ústavu. Maďarská revoluce pak byla nakonec poražena s pomocí ruského vojska v srpnu 1849.

V uvedeném textu popisujícím průběh revolučních let 1848–1849 je jedna věcná chyba. Která z následujících možností správně nahrazuje chybnou informaci z textu (vlevo před šipkou) fakticky správnou variantou (vpravo za šipkou)?

- (A) rakousko-uherské vlády → rakouské vlády
- (B) František Josef I. → Ferdinand I.
- (C) sněm v Kroměříži → sněm ve Frankfurtu
- (D) ruského vojska → pruského vojska

48.

Válečné napětí v českých zemích vyvrcholilo, poněkud nahodile, dne 28. října 1918. Davy Pražanů se nahrnuly do ulic v domněni, že císař souhlasí s vyhlášením samostatného Československa. Jednalo se ovšem o živelnou akci, která mohla dopadnout všelijak, a proto se představitelé domácích politických stran rozhodli převzít kontrolu nad situací. Domluvili se na tom v Obecním domě a dnes se jim říká *muži 28. října*.

Které z následujících tvrzení o *mužích 28. října* je pravdivé?

- (A) Alois Rašín tam prezentoval své vyhlášení Československa, jež sepsal předešlou noc. Později se stal ministrem financí.
- (B) Jiří Stříbrný se setkání nezúčastnil, protože teprve čekal na propuštění z vězení za protistátní činnost, a dorazil až následující den.
- (C) Edvard Beneš u stolu zastupoval Tomáše G. Masaryka a prosazoval jeho vize o budoucím uspořádání československého státu.
- (D) Antonín Švehla dorazil na jednání přímo z Bratislavy, aby na místě reprezentoval politické zájmy slovenského národa.

49.

Období tzv. první republiky (1918–1938) je ve veřejném diskursu často idealizováno jako doba svobody, ekonomického rozkvětu a demokracie. I v této době však Československo čelilo řadě problémů a nedostatků. Které z následujících tvrzení o období první republiky v meziválečném Československu **není** pravdivé?

- (A) Práva etnických menšin byla ústavně zaručena, ve skutečnosti ale docházelo k různým formám diskriminace.
- (B) Existovaly výrazné regionální rozdíly v ekonomickém rozvoji.
- (C) V tomto období docházelo v politice k řadě korupčních skandálů.
- (D) Aktivní i pasivní volební právo bylo ženám odepřeno až do roku 1935.

50.

Dne 28. října 1939 byl na protinacistické demonstraci zraněn student Univerzity Karlovy, který následkům svých zranění později podlehl. Jeho pohřeb se změnil v protest proti nacistickým okupantům. Po těchto událostech bylo přes tisíc studentů posláno do koncentračních táborů a dne 17. listopadu 1939 byly české vysoké školy zavřeny a devět z protestujících studentů popraveno. V důsledku toho byl 17. listopad později vyhlášen Mezinárodním dnem studentstva.

Kdo z následujících byl oním zabitým studentem, jehož smrt zažehla uvedené události?

- (A) Jan Palach
- (B) Jan Opletal
- (C) Jan Zajíc
- (D) Jan Patočka

51.

Který z následujících popisů nejpřesněji charakterizuje převzetí moci komunisty v Československu v únoru 1948?

- (A) Politická krize byla komunisty využita k obměně části vlády za prokomunistické ministry. Komunisté vyvinuli tlak na prezidenta podpořený hrozbou násilí.
- (B) Výsledek voleb umožnil sestavení jednobarevné vlády tvořené komunisty, další svobodné volby proběhly až v roce 1990.
- (C) Přebírat byl plně připraven v Sovětském svazu, vedení Komunistické strany Československa se po celou dobu převratu zcela řídilo pokyny z Moskvy.
- (D) Na Slovensku měl komunistický převrat masovou veřejnou podporu a proběhl hladce, v české části státu se setkal s odporem části veřejnosti.

52.

Který dnešní stát bychom na mapě Evropy z roku 1914 hledali marně, protože tou dobou neexistoval a celé jeho dnešní území bylo součástí jiné mocnosti (případně jiných mocností)?

- (A) Německo
- (B) Polsko
- (C) Švýcarsko
- (D) Řecko

53.

Východoněmecký politik Günter Schabowski v důsledku špatné informovanosti na tiskové konferenci v listopadu roku 1989 prohlásil, že nařízení o volném cestování do zahraničí včetně Spolkové republiky Německo (SRN) a Západního Berlína vstupuje v platnost neprodleně. Kterou událost tímto svým projevem mimoděk odstartoval?

- (A) zánik Německé demokratické republiky (NDR)
- (B) druhou berlínskou krizi
- (C) útěk občanů NDR přes ČSSR do SRN
- (D) spontánní stávky v polských loděnicích, které vyústily v devastaci obchodních vztahů Polska a Německa

3. Hospodářství a svět

54.

Srebrenický masakr je označení pro válečný zločin z období války v Jugoslávii. Bylo při něm masově zavražděno přes 8000 civilistů. Tento zločin byl vykonán jednotkami Vojsk Republiky srbské na území Bosny a Hercegoviny.

Která z následujících možností správně uvádí etnickou skupinu obětí tohoto masakru?

- (A) Albánci
- (B) Černohorci
- (C) **Bosňáci**
- (D) Gorané

55.

Magický čtyřúhelník je grafický koncept používaný v makroekonomii k názorné ilustraci provázanosti a vzájemného ovlivňování makroekonomických veličin. Tento koncept zobrazuje čtyři klíčové cíle, o jejichž dosažení má zpravidla usilovat hospodářská politika každého státu. Která z následujících veličin **není** součástí základní podoby magického čtyřúhelníku?

- (A) nezaměstnanost
- (B) HDP
- (C) saldo platební bilance (bilance zahraničního obchodu)
- (D) **schodek státního rozpočtu**

56. Na základě rozhodnutí NOK uznány dvě správné odpovědi.

V průběhu vývoje ekonomie se etablovaly různé ekonomické teorie. Pro kterou z následujících ekonomických teorií je klíčovým definujícím znakem samořídící a stabilizační princip tržní ekonomiky, tedy *neviditelná ruka trhu*?

- (A) keynesiánství
- (B) **monetarismus**
- (C) fyziokratismus
- (D) **neoklasická teorie**

57.

- 1) Hospodářství Technostánu je orientováno na vědecký výzkum, vývoj, prodej technologií a know-how.
- 2) Hospodářství Robustánu je založeno na hutnictví a strojírenství.
- 3) Těžištěm hospodářství Agrostánu je produkce mrkve, ředkviček a jitrocele.

Kterým sektorům hospodářství uvedené charakteristiky zemí odpovídají?

- (A) 1. sekundér, 2. terciér, 3. kvartér
- (B) 1. primér, 2. terciér, 3. kvartér
- (C) 1. terciér, 2. sekundér, 3. primér
- (D) **1. kvartér, 2. sekundér, 3. primér**

58.

V dobách před zavedením různých prostředků směny existoval široce rozšířený výměnný obchod. V určitých specifických situacích se s ním můžeme setkat dodnes. Která z následujících možností uvádí nejpřesnější synonymum k pojmu výměnný obchod?

- (A) trh
- (B) kompenzace
- (C) substituce
- (D) **barter**

59.

Martin se rozhodl si v bance založit spořicí účet s roční úrokovou sazbou 5 % (po zdanění). Vložil zde 50 000 Kč a po pěti letech s údivem zjistil, že má na tomto účtu již 63 814 Kč.

Která z následujících možností nejpřesněji vystihuje investiční princip uplatněný v uvedené Martinově situaci?

- (A) princip jednoduchého úročení
- (B) princip časování trhu
- (C) princip finančního pákového efektu
- (D) **princip složeného úročení**

60.

Firma Grip si stanovila za cíl získat finanční prostředky na rozšíření své výroby. Vedení Gripu tedy v tomto ohledu uvažuje o různých finančních strategiích. Která z následujících možností je pro uvedený cíl Gripu **nejméně** vhodná?

- (A) vydání nové emise akcií
- (B) vydání dluhopisové emise
- (C) zajištěný podnikatelský úvěr
- (D) **prodej části výrobního závodu**

3. Hospodářství a svět

Zdroje:

- Úloha 12–13: MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002.
- Úlohy 14: GIDDENS, Anthony. *Důsledky modernity*. Praha: Univerzita Karlova, 2023.
- Úlohy 15–17: AURELIUS, Marcus. *Hovory k sobě*. Praha: Svoboda, 1969.
- Úlohy 19–20: KANT, Immanuel. *Základy metafyziky mravů*. Praha: Oikoymenh, 2014.
- Úloha 24: vzhledem k povaze úlohy není zdroj uveden
- Úloha 25: PITHART, Petr. *Obrana politiky II*. Praha: Leges, 2018.
- Úloha 47: vzhledem k povaze úlohy není zdroj uveden

